

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ВТОРО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО BONGIORNO И ДРУГИ СРЕЩУ ИТАЛИЯ

(Жалба № 4514/07)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

5 януари 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

05.04.2010 г.

Настоящото решение е окончателно по силата на член 44, § 2 от Конвенцията. То може да подлежи на редакционни промени.

По дело Bongiorno и други с/у Италия,

Европейският съд по правата на човека (второ отделение), заседаващ като Камара в състав:

Françoise Tulkens, *председател*,

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Işıl Karakaş, *съдии*,

и Sally Dollé, *секретар на отделението*,

След разисквания в закрито заседание на 1 декември 2009 г.,

Постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОИЗВОДСТВОТО

1. В основата на делото е жалба (№ 4514/07) срещу Италианската република, с която четирима граждани на тази държава — г-жа Francesca, г-жа Rosa и г-жа Margherita Bongiorno („жалбоподателките“), и г-н Daniele Saponaro („жалбоподателят“), сезират Съда на 24 януари 2007 г. по силата на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателите са представлявани от адв. A. Amenduni, адвокат в Бари. Италианското правителство („правителството“) е представлявано от своя представител, г-жа E. Spatafora, и нейния съпредставител, г-н N. Lettieri.

3. На 15 януари 2009 г. председателят на второ отделение взема решение да уведоми правителството за жалбата. Както позволява член 29, § 3 от Конвенцията, решено е също камарата да се произнесе същевременно по допустимостта и по същество.

ФАКТИТЕ**I. ФАКТИЧЕСКИ СЪСТАВ**

4. Жалбоподателите са родени съответно през 1971, 1974, 1976 и 1972 г. и пребивават във Фазано.

5. На 1 юни 2001 г. поради подозренията към S.B. — баща на жалбоподателките и тъст на жалбоподателя — даващи основания да се смята, че е член на престъпна организация, имаща за цел незаконен трафик на тютюневи изделия, прокуратурата на Бриндизи образува производство с оглед прилагането на предохранителните мерки, установени със Закон № 575 от 1965 г., изменен със Закон № 646 от 13 септември 1982 г.

6. С определение от 14 октомври 2002 г. съставът на съда на Бриндизи, специализиран в прилагането на предохранителните мерки (наричан по-нататък „съдът“) разпорежда изземването на голям брой имущество. В списъка с иззетото имущество фигурират четири недвижими имота и четири автомобили, притежавани от жалбоподателите.

7. Впоследствие производството пред съда протича в закрито заседание. Жалбоподателите, подпомагани от назначен от тях адвокат, са приканени да участват в производството в качеството си на засегнати от мярката трети лица и имат възможност да представят писмени становища и доказателствени средства.

8. С определение от 29 май 2003 г. съдът решава да приложи спрямо S.B. мярка за освобождаване под полицейски контрол при задължението да пребивава на територията на община Фазано в продължение на две години. Съдът освен това разпорежда конфискуването на преди това иззетото имущество.

9. Този съд потвърждава, че с оглед на многобройните улики срещу S.B. следва да се установи участието му в дейностите на сговарянето с престъпна цел, както и обществената опасност, която представлява той. Що се отнася до особеното положение, в което се намират жалбоподателите, съдът поддържа, че извършените дейности и деклариранията от тях доходи не могат да обосноват придобиването на имуществото, на което са собственици.

10. Жалбоподателите, както и S.B., обжалват определението от 29 май 2003 г. Те твърдят, че съдът не е установил надлежно незаконния произход на конфискуваното тяхно имущество. По-специално, собствеността на конфискуваните недвижими имоти е била прехвърлена на жалбоподателките вследствие на смъртта на майка им, съпруга на S.B.

Жалбоподателите присъстват на съдебното заседание пред апелативния съд.

11. С определение от 26 май 2005 г. компетентният състав на апелативния съд на Лече отхвърля жалбата на жалбоподателите и потвърждава конфискуването на тяхното имущество. Този съд потвърждава, че липсва доказателство за законния произход на конфискуваното имущество и че, що се отнася до естеството на отношенията между жалбоподателите и S.B., следва да се заключи, че последният може пряко или косвено да разполага с него.

12. На 24 октомври 2005 г. жалбоподателите обжалват по реда на касационното производство. Те оспорват тълкуването, което апелативният съд дава на член 2 *ter*, § 3 от Закон № 575 от 1965 г. и изтъкват, че конфискуването на имуществото им не е било обосновано.

13. С решение от 13 юни 2006 г., чийто текст е депозиран в секретариата на 27 юли 2006 г., касационният съд, като счита, че апелативният съд на Лече е мотивирал логично и правилно всички спорни аспекти, не уважава жалбите на жалбоподателите.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО

14. Релевантното вътрешно законодателство е описано в дело *Bocellari u Rizza c/y Италия*, № 399/02, точки 25 и 26, 13 ноември 2007 г.

ПРАВОТО

I. ПО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6, § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ЗА ЛИПСАТА НА ПУБЛИЧНОСТ НА СЪДЕБНИТЕ ЗАСЕДАНИЯ

15. Жалбоподателите се оплакват от липсата на публичност на производството за прилагане на предохранителните мерки. Те се позовават на член 6, § 1 от

Конвенцията, който, в релевантните части, гласи следното:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения [...] има право на справедливо и публично гледане на неговото дело [...] от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона. Съдебното решение се обявява публично, но пресата и публиката могат да бъдат отстранявани по време на целия или на част от съдебния процес в интерес на нравствеността, обществената и националната сигурност в едно демократично общество, когато това се изисква от интересите на непълнолетните лица или за защита на личния живот на страните по делото или, само в необходимата според съда степен, в случаите, когато поради особени обстоятелства публичността би нанесла вреда на интересите на правосъдието“.

16. Правителството се противопоставя на тази теза.

A. Допустимост

17. Правителството твърди, че жалбоподателите не изтъкват в жалбата си липсата на публичност на съдебните заседания, а само избора на италианския законодател производствата за прилагане на предохранителните мерки да се разглеждат в закрито заседание. Освен това правителството поддържа, че твърдението за нарушение е недопустимо поради факта, че заинтересованите лица не са поискали открито съдебно заседание от националните органи.

18. Жалбоподателите оспорват тези доводи.

19. Съдът от самото начало ще отбележи, че в жалбата си заинтересованите лица са възразили за разглеждането на въпроса им в закрито заседание, което е довело до нарушение на правото им на справедлив съдебен процес, гарантирано по член 6, § 1 от Конвенцията.

20. Отделно от всяко друго съображение Съдът припомня, че тъй като разполага с компетентността да дава правната квалификация на фактите по случая, той не се счита за обвързан от тази, предоставяна му от жалбоподателите или правителствата. По силата на принципа *jura novit curia* Съдът е разгледал служебно повече от едно твърдение за нарушение от гледна точка на член или параграф, които не са били изтъкнати от явилите се страни. Дадено твърдение за нарушение се характеризира с фактите, които се разкриват с него, а не само с изтъкнатите правни основания или доводи (*Guerra u др. с/у Италия*, Решение от 19 февруари 1998 г., *Recueil*, 1998-I, стр. 223, точка 44, както и Решение *Berktau c/у Турция*, № 22493/93, точка 168, 1 март 2001 г.).

21. Що се отнася до второто направление на възражението на правителството, Съдът припомня, че в дело *Bocellari u Rizza* (решение, посочено по-горе, точка 38) последният приема, че:

„Разглеждането в закрито заседание на производствата за прилагане на предохранителни мерки, както на първа, така и на апелативна инстанция, е изрично предвидено в член 4 от Закон № 1423 от 1956 г. и страните нямат възможността да искат и получават открито съдебно заседание. Впрочем, самото правителство изразява съмнения относно шансовете за успех на евентуално искане за открито обсъждане, противичащо от страните“.

Съдът не вижда никаква причина да се отклонява от това заключение, що се отнася до възможността на жалбоподателите да искат и да получат открито съдебно заседание в производството за прилагане на предохранителните мерки.

22. С оглед на гореизложеното Съдът отхвърля изтъкнатите от правителството възражения. Той освен това установява, че тази част от жалбата не е явно неоснователна по смисъла на член 35, § 3 от Конвенцията и че не е в противоречие с

никакво друго основание за недопустимост. Поради това тя следва да бъде обявена за допустима.

В. По същество

23. Жалбоподателите твърдят, че спорното производство се е провело в закрито заседание и поради това при липсата на публичност.

24. Правителството твърди, че на жалбоподателите е било осигурено справедливо производство. То изтъква, че публичността на разискванията не винаги е решаващ елемент при преценката за справедливостта на дадено производство. Обратно, тя е от значение с оглед на Конвенцията само когато действително и ефективно допринася за справедливото провеждане на производството.

25. Според правителството производството в закрито заседание в случая е било препоръчително поради неговия предмет, основно с техническо и счетоводно естество. Освен това доказателствата по делото били същите като в наказателното производство, водено срещу S.B., което било проведено открито.

26. Предвид тези аспекти правителството поддържа, че устно съдебно заседание, позволяващо на заинтересованите страни да встъпят и да изложат доводите си, макар и без публични разисквания, отговаря на условията, изисквани по член 6 от Конвенцията.

27. Съдът отбелязва, че настоящият случай е сходен с този по посоченото по-горе дело *Vocellari u Rizza*, в което той разглежда съвместимостта на производствата за прилагане на предохранителни мерки с изискванията за справедлив съдебен процес, предвидени в член 6 от Конвенцията (вж. също *Perre u др. с/у Италия* № 1905/05, 8 юли 2008 г.).

28. Съдът отбелязва, че провеждането в закрито заседание на производствата за прилагане на предохранителните мерки, както на първа, така и на апелативна инстанция, е изрично предвидено в член 4 от Закон № 1423 от 1956 г. и че страните нямат възможността да искат и получават открито съдебно заседание.

29. Освен това при този вид производство се предвижда прилагането на мярка за конфискуване на имущество и финансови средства, което пряко и съществено поставя под въпрос имущественото състояние на правния субект. В този контекст не може да се твърди, че общественият контрол не е условие, необходимо да се гарантира зачитането на правата на заинтересованото лице.

30. Като приема, че при този вид производства по-висши интереси и по-големият технически характер могат понякога да придобият значение, Съдът счита, че е от значение — предвид по-специално залога при производствата за прилагане на предохранителните мерки и въздействието, което те могат да породят по отношение на личното положение на замесените лица — правните субекти да имат възможността най-малко да искат открито съдебно заседание пред специализираните състави на първоинстанционните съдилища и апелативните юрисдикции.

31. Съдът счита, че настоящото дело не съдържа аспекти, които могат да го различат от дело *Vocellari u Rizza*.

32. Той следователно заключава, че е налице нарушение на член 6, § 1 от Конвенцията.

II. ПО ОСТАНАЛИТЕ ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 6, § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

33. Като се позовават на член 6 от Конвенцията, жалбоподателите се оплакват от несправедливо производство, което е довело до конфискуването на имуществото им при липсата на каквато и да е присъда срещу тях. По-специално те твърдят, че съдебните органи не са разгледали надлежно доказателствата за законния произход на това имущество.

34. Съдът най-напред припомня, че член 6 се прилага по отношение на производствата за прилагане на предохранителни мерки по гражданското му направление, предвид по-специално техния „имуществен“ предмет (*Arcuri c/y Италия*, посочено по-горе; *Riela и др. c/y Италия*, посочено по-горе; Решение по дело *Vocellari и Rizza c/y Италия*, № 399/02, 28 октомври 2004 г. и 16 март 2006 г.)

35. По-нататък Съдът припомня, че не следва той да се запознава с фактически грешки или грешки при прилагане на правото, за които се твърди, че са допуснати от вътрешна юрисдикция, освен ако и доколкото те биха могли да накърнят защитените с Конвенцията права и свободи (вж. *García Ruiz c/y Испания* [GC], № 30544/96, точка 28, ЕСПЧ 1999-I). Освен това допустимостта на доказателствата на първо място произтича от разпоредбите на националното право и по принцип следва вътрешните юрисдикции, и по-специално на първоинстанционните съдилища, да тълкуват това законодателство (вж., сред много други, *Brualla Gómez de la Torre c/y Испания*, Решение от 19 декември 1997 г., *Recueil des arrêts et décisions*, 1997-VII, стр. 2955, точка 31). Ролята на Съда се ограничава до това да провери съвместимостта на въздействието на подобно тълкуване с Конвенцията (*Edificaciones March Gallego S.A. c/y Испания*, Решение от 19 февруари 1998 г., *Recueil*, 1998-I, стр. 290, точка 33).

36. В случая жалбоподателите, представлявани от назначен от тях адвокат, са участвали в производството и са имали възможността да представят писмени становища и доказателствени средства, които са считали за необходими с цел опазването на интересите си. Съдът отбелязва, че производството за прилагане на предохранителните мерки се е провело съгласно принципа на състезателност пред три последователни юрисдикции.

37. Съдът освен това отбелязва, че италианските юрисдикции не са могли да се основат на обикновени подозрения. Те е трябвало да установят и дадат обективна преценка на изложените от страните факти, като нищо в преписката не позволява да се счете, че те произволно са дали преценка на представените им доказателства.

38. Националните съдилища са се основали на сведения, събрани за S.B. — баща на жалбоподателките и тъст на жалбоподателя, от които следва, че той е бил член на сговаряне с престъпна цел и е разполагал с финансови средства, непропорционални на доходите му. Националните съдилища освен това са анализирали финансовото положение на жалбоподателите и естеството на отношенията им със S.B., като са заключили, че придобиването на конфискуваното имущество е могло да се постигне единствено чрез използването на незаконни печалби на последния, който ги е управлявал *de facto*. Освен това съгласно член 2ter от Закона от 1965 г. презумпцията не е била необорима, като е могла да се оспори с доказване на противното (вж. релевантното вътрешно право).

39. От това следва, че въпросното твърдение за нарушение трябва да бъде отхвърлено като явно неоснователно съгласно член 35, § 3 и 4 от Конвенцията.

III. ПО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

40. Жалбоподателите считат, че предохранителната мярка за конфискуването е накърнила правото им на зачитане на имуществото, както е гарантирано в член 1 от Протокол № 1. Тази разпоредба гласи следното:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.“

41. Жалбоподателите твърдят, че производството за конфискуването на имуществото им се разглежда като неопределена, непропорционална и противоречаща на член 1 от Протокол № 1 санкция.

42. Съдът установява, че спорното конфискуване без никакво съмнение представлява намеса в ползването на правото на жалбоподателите на зачитане на тяхното имущество. Той по-нататък отбелязва, че макар въпросната мярка да е довела до лишаване от собственост, тя произтича от регламентирането на ползването на имуществото по смисъла на член 1, втора алинея от Протокол № 1, който предоставя на държавите правото да приемат „такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес“ (вж. Решение по дело *Arcuri и трима други с/у Италия*, № 52024/99, 5 юли 2001 г.; Решение по дело *Riela и др. с/у Италия*, № 52439/99, 4 септември 2001 г.).

43. Що се отнася до спазването на условията по тази алинея, Съдът на първо място установява, че конфискуването на имуществото на жалбоподателите е било разпоредено в съответствие с член 2ter от Закона от 1965 г. Поради това става въпрос за предвидена от закона намеса.

44. Съдът по-нататък установява, че спорното конфискуване цели да възпрепятства незаконно и опасно за обществото ползване на имущество, чийто законен произход не е бил доказан. Съдът следователно счита, че целта на произтичащата намеса съответства на общия интерес (*Arcuri и трима други с/у Италия*, посочено по-горе; *Riela и др. с/у Италия*, посочено по-горе; *Raimondo с/у Италия* от 22 февруари 1994 г., серия А, № 281-А, стр. 17, точка 30).

45. При все това остава да се провери дали тази намеса е пропорционална на преследваната законоустановена цел. В това отношение Съдът подчертава, че спорната мярка се вписва в рамките на политика за превенция на престъпността, и счита, че при прилагането на такава политика законодателят трябва да разполага с широка свобода, за да се произнася както по наличието на проблем от обществен интерес, изискващ регламентиране, така и по избора на условията и реда за прилагането му.

Съдът освен това отбелязва, че явлението организирана престъпност в Италия е достигнало силно притеснителни измерения.

Несъразмерните печалби, които сговарянията от мафиотски тип извличат от своите незаконни дейности, им дават власт, чието наличие поставя под въпрос върховенството на закона в държавата. Така средствата, приети за борба с тази икономическа власт, по-специално спорното конфискуване, могат да се окажат наложителни за ефективната борба срещу тези сговаряния (вж. *Arcuri и трима други с/у Италия*, посочено по-горе).

46. Поради това Съдът не може да пренебрегне специфичните обстоятелства, от

които се е водил в действията си италианският законодател. При все това Съдът следва да се увери, че гарантираните с Конвенцията права се зачитат при всеки отделен случай.

47. Съдът констатира, че в случая член 2ter от Закона от 1965 г. установява, при наличието на „достатъчно улики“, презумпция, че имуществото на заподозряното в принадлежност към сговаряне с престъпна цел лице представлява печалбата от незаконни дейности или нейната по-нататъшна употреба. Същата тази разпоредба изрично предвижда възможността засегнатото от превантивната мярка имущество, като в действителност е на разположение на заподозряното в принадлежност към сговаряне с престъпна цел лице, да принадлежи формално да трети лица.

48. Във всяка правна система са известни презумпции от фактическо и правно естество.

По принцип Конвенцията очевидно не изгражда пречки пред тях (вж., *mutatis mutandis*, *Salabiaku c/y Франция*, Решение от 7 октомври 1988 г., серия А, № 141-А, точка 28). Правото на жалбоподателите на зачитане на тяхното имущество при все това налага наличието на ефективна съдебна гаранция.

49. В това отношение Съдът установява, че производството за прилагане на предохранителните мерки е проведено при условията на състезателност пред три последователни юрисдикции: първоинстанционен, апелативен и касационен съд.

Жалбоподателите по-специално са имали възможността, посредством назначения от тях адвокат, да отправят възражения и да представят доказателствени средства, които са считали за необходими с цел опазване на интересите им, което доказва, че правото на защита е било спазено.

Съдът освен това отбелязва, че италианските юрисдикции не са могли да се основат на обикновени подозрения. Те са установили и дали обективна преценка на изложените от страните факти, като нищо в преписката не позволява да се счете, че произволно са дали преценка на представените им доказателства.

Те са се основали на събрани за S.B. сведения и са анализирали финансовото положение на жалбоподателите, както и естеството на взаимоотношенията им с него.

50. Освен това Съдът отбелязва, че в обжалването им в апелативното и в касационното производство жалбоподателите са оспорили конфискуването на имуществото си.

Поради това доводите им също са били разгледани от националните юрисдикции.

51. При тези обстоятелства, предвид правото на преценка, отредено на държавите, когато регламентират „ползването на притежанията в съответствие с общия интерес“, по-специално в рамките на политика срещу престъпността, имаща за цел борбата срещу явлението на организираната престъпност, Съдът заключава, че намесата в правото на жалбоподателите на зачитане на имуществото им не е непропорционална на преследваната законоустановена цел.

52. От това следва, че въпросното твърдение за нарушение трябва да бъде отхвърлено като явно неоснователно съгласно член 35, § 3 и 4 от Конвенцията.

IV. ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

53. Съгласно член 41 от Конвенцията:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо

обезщетение на потърпевщата страна.“

А. Обезщетение за вреди

54. Жалбоподателите искат около 406 000 EUR поради нанесени имуществени вреди, а именно възстановяването на стойността на конфискуваното имущество, както и 100 000 EUR за нанесени им неимуществени вреди.

55. Правителството оспорва тези искания.

56. Съдът не установява причинно-следствена връзка между оспорваното нарушение и имуществените вреди и отхвърля това искане. Що се отнася до претърпените от жалбоподателите неимуществени вреди, Съдът счита, че те са в достатъчна степен поправени с констатацията за нарушение на член 6, § 1 от Конвенцията, до която той стига (вж., сред много други, Решения *Yvon c/y Франция* от 24 април 2003 г., № 44962/98, ЕСПЧ, 2003-V и *Bocellari*, посочено по-горе, точка 46).

В. Разходи и разноси

57. Жалбоподателите искат и 30 000 EUR за разходите и разноските, направени пред вътрешните юрисдикции, както и, след представяне на удостоверителни документи, 23 000 EUR за тези, направени пред Съда.

58. Правителството се противопоставя на това и счита исканите суми за прекомерни.

59. Съгласно практиката на Съда жалбоподател може да получи възстановяване на направените от него разходи и разноси само доколкото са установени тяхната достоверност, необходимостта от тях и разумният характер на техния размер.

В случая Съдът счита, че не следва на жалбоподателите да бъдат възстановени направените пред вътрешните юрисдикции разходи, тъй като те не са били изложени за отстраняване на установеното нарушение. Освен това не е бил представен никакъв документ от страна на заинтересованите лица. Що се отнася до разходите и разноските по настоящото производство, Съдът приема за прекомерно искането на жалбоподателите и взема решението да им бъдат отпуснати, съвместно, 3000 EUR на това основание.

С. Мораторни лихви

60. Съдът приема за уместно да съобрази процента на мораторните лихви с този на пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка, увеличен с три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* жалбата за допустима по отношение на твърдението за нарушение, изведено от член 6, § 1, поради липсата на публичност на съдебните заседания, и за недопустима в останалата ѝ част;
2. *Постановява*, че е имало нарушение на член 6, § 1 от Конвенцията;
3. *Постановява*, че

- а) държавата ответник трябва да изплати на жалбоподателите, съвместно, в рамките на три месеца от деня, в който решението стане окончателно в съответствие с член 44, § 2 от Конвенцията, 3000 EUR (три хиляди евро) за разходи и разноси, както и всяка възможно дължима от страна на жалбоподателите сума под формата на данъци;
- б) след изтичането на този срок и до изплащането, въпросната сума се увеличава с проста лихва при процент, равен на този на пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка, приложим за този период, увеличен с три процентни пункта;

4. *Отхвърля* жалбата за справедливо обезщетение в останалата ѝ част.

Изготвено на френски език и оповестено в писмен вид на 5 януари 2010 г. съгласно член 77, § 2 и 3 от Правилника.

Sally Dollé
Секретар

Françoise Tulkens
Председател